

Companya

SETMANARI DE LA DONA

Any II N.º 15
5 de febrer del 1938

30
cèntims

Quan aquesta dona aguanta, durant quatre hores, estirada a terra, el bombardeig de Guernica, el seu fill encara no era al món. Ara ella està admirada de què hagi nascut i de què hagi esdevingut tan xamós.

(Llegiu el reportatge de les pàgines 8 i 9

«Una hora entre refugiats».)

ROSA LUXEMBURG

LA DONA ABRANDADA ★

ES una nit com altres nits de la ciutat. En una hora discreta, en la qual no s'ha de despertar gaire la curiositat dels veïns, un cordó de policies tanca el carrer i altres pugen les escales d'una casa dintre de la qual han d'efectuar l'agafada. Davant d'una taula, a la llum d'una làmpara d'estudi, hi ha dues persones, un home i una dona. Ambdós no semblen pas sorpresos amb l'aparició de la policia. Tota llur vida està dolorosament perseguida per aquesta visió dels botxins uniformats que vénen a interrompre estudis, menjars, col·loquis, descans, amb un etern manament de presó.

Aquesta vegada no és el mateix. L'home i

la dona són convidats amb un amable somriure a baixar al carrer i prendre seient en un automòbil que espera. Es tracta de certa diligència...

Al dia següent, aquell home i aquella dona, Charles Liebknecht i Rosa Luxemburg, apareixen assassinats, amb els polsos perforats d'un tret.

Es tira terra sobre l'afer. El govern social-demòcrata empara els assassins. Els cadàvers van embolicats amb una espessa capa de silenci, sellat per dues passions miserables: l'egoisme i la por.

Aquesta admirable dona, la vida de la qual ha estat coronada amb aquest obscur instant de martiri, fou un far revolucionari del món. El seu amor per la vida l'ha portada a la lluita revolucionària. Un amor apassionat i melangios, que té perfils d'adolescència, que sembla que mai no arribi a la completa maduresa. Estima la seva vida, que va lluitar pròdigament, però estima encara més la vida dels altres, i aduec «la vida» en tot el significat humà.

Aquesta vida, que per a altres és tot força i alegria, per a Rosa és idea i flama. És la que ella sent bategar a través dels ferros de les seves inacabables presons en aquells capvespres en què un ventjol càlid, ventjol de la llibertat, oreja el seu front cansat i mou els fulls del seu llibre obert sota la suau pantalla verda de la làmpara encesa. És la vida la que l'aplana en les tardes de Hessewinkel, quan, submergida en els misteris blaus del cel i del bosc, va errant amb el seu gos Lump, el successor d'un altre gran amic mort, el conill Mimi. Rosa estima els animals, com manifestació d'aquesta vida que, assalta continuament el seu camí de dona malaltissa i delicada. Visita molt sovint els parcs zoològics, i contempla amb tendresa els saltirons dels esquiroles, dels cervatells i de les llebres, als quals ella importuna amb les seves passes lentes de gran solitud i de gran pensadora.

A aquesta dona, amb el seu front recolzat en el palmell febril de la seva mà i els ulls perduts en imaginàries llunyanies, molt més enyorades per què ho són a través dels murs d'una presó, que pensa a tot hora en estroncar a costa del seu propi suplici, els dolors i les injustícies dels homes, hom l'anomena en els medis burgesos «Rosa la Sanguinària» i hom la presenta com a un monstre de maldat, àvid de sang i d'extermini.

Rosa ha donat tot el que té per a la causa que defensa. I la defensa amb una puresa, amb una generositat, amb tan acendrat i entranyable entusiasme, amb tan poca vanitat i personalisme, que està sempre disposada no sols a corregir els seus errors, sinó a cercar-los, a perseguir-los, a extirpar-los sense miraments de la seva gran ànima, i a recórrer incansablement els viarans de la «Veritat», com camina per aquells altres corriols del bosc on li agrada tant veure com la tarda autumナル esten els seus vels rojos o blaus.

Aquest amor a l'exactitud, aquesta temença a l'error, la fan ingressar en les files del proletariat i defensar fins a la mort la causa del poble en les seves avançades més audacioses.

Tot just un hom dona una ullada a les seves lletres, resta astorat per la vibració, la fogositat, el dinamisme absorbent amb què estan escrites i els batecs d'aquell cervell desitjós d'espais, d'horitzons, de sensacions, crepitant en una febre continua, bullint d'idees, que té una mena d'impaciència en expressar per a què deixin lloc a altres noves sensacions i vibracions. La naturalesa i els seus grans espectacles l'apassionen i, meditant davant el mar enfermestit, sent dintre seu l'esperit errant d'Ulisses i no pot anomenar aquest «gran enemic» bramador que es despenya als seus peus, si no és amb el seu nom grec: «thálatta». El mar és per ella «thalatta», el de les rutes innumera- bles. En els seus textos sovintegen les cites llatines, reveladores de profunda cultura clàssica; les frases en anglès, en francès, en alemany, en italià. Semblava tenir un afany anguntós de saber-ho tot, de posseir-ho tot. No és solament la idea, la seva gran idea, allò que l'absorbeix. És també l'art, la literatura, el teatre, la música. Tot això, vist des d'una cel·la; tot això enyorat a través dels barrots entrecreuats d'un calabós, pren un relleu exasperat, un poderós clarobscur de cosa deformada i embellida per l'ensomni. «En una cel·la tan petita — diu en una de les seves lletres — es pot arribar a perdre un objecte molt gran. Per exemple, això m'ocorregué certa vegada amb la meua paciència... Era un dia malenconios i plujós en què em cansava de donar voltes en la meua cel·la, intentant vanament capturar la fugitiva...»

Aquesta «impaciència» agita tota la seva vida, llença un combustible incessant a la seva activitat. Acudeix a Rússia durant la revolució del 1906, com a «única passatgera» en un tren que camina amb els llums apagats i conduït per militars. La seva activitat d'agitadora es manifesta vertiginosament i augmenta els recels d'aquells que l'assenyalen com a element perillós per a la tranquil·litat del gènere humà. Viu en perpètua inseguretat i en constant angúnia. La seva llibertat i la seva vida perillen a cada moment, però ella segueix treballant sense repòs, amb una espècie de febre delirant. Finalment, el joc perillós torna a presentar el seu costat desfavorable per a Rosa. «Amics

meus — diu en una de les seves lletres — el diumenge, dia 4, a la nit, el destí em prengué ja davantera. He estat arrestada... L'encabeixen en una cel·la infecta on catorze persones dormien com a prínceps en camastres de taulons atapeïts, com si fossin arregades. Un olor melfitc omple les galeries on Rosa es passeja, confosa amb les prostitutes i gent degenerada. Ella sospita que l'afer que la porta allà és greu, que aviat serà transferida a una altra presó. Així és, en efecte. La premsa parla de sometre Rosa a un consell de guerra, però ella raona amb serenitat. «Probablement es tracta d'una falsa notícia» diu somrient una vegada més al perfil de la mort. I encara no un mes després, a Varsòvia, posada ja en llibertat, ha de renovar aquest pesonmbri incessant de la seva persecució. «Estic ací des d'ahir» diu amb els nervis detroçats per la incertitud i des de l'estació n'han anat vigilant severament encara que crec que he aconseguit burlar-los... I més endavant la seva inquietud torna a perdre la paciència: «Algú no podrà informar-se discretament i esbrinar si la vigilància és amb ordre de detenció i si aquesta ha de fer-se tot seguit? Aquesta és tota la vida de Rosa Luxemburg. Aquesta ombra del botxí que vigila, del policia que li segueix els passos. Amb aquesta amenaça constant treballa, lluita, discuteix, escriu... viu». Viu tan aviat com pot recollir-se uns instants en la profunda joia de viure. «El temps segueix essent magnífic — escriu junt al llac de Garda — i mentre l'escriu el sol m'escafa l'esquena com el mes d'agost. Massissos de roses, llorers, narselives, heliotrops; boscos d'oliveres i bosquets de xiprers. El món és bonic...»

Durant quant de temps podrà Rosa embriagar-se en aquesta bellesa del món? A Suïssa i a Itàlia torna a astorar-la aquesta bellesa que la deixa absorta i alienada. Els paisatges vistos a través dels seus ulls tenen la gràcia afectada dels pintors romàntics. Durant set anys, entre campanyes i mitings, entre publicacions, articles i opuscles, entre polèmiques i treballs teòrics d'envergadura, així que la rodeja un ambient bell, Rosa té una vibració d'artista, aguda i hipersensible. Els restants cinc anys en què es resol la seva gloriosa existència no són més que un pas continuat per noves presons. Tota la seva obra ha estat concebuda i realitzada en un estat de passió, gairebé de frenesi. Referint-se al seu cèlebre llibre «L'acumulació del capital», diu a Luïsa Kautsky: «Creus tu que recordo gens, poc ni molt, aquest llibre? Quan l'escribia fou per a mi com una embriaguesa. El juró que des del principi fins a la fi és el horrador inicial que sense revisar vaig enviar a la impremta fins a tal punt em tenia obsessionada. El mateix m'ocorregué fa sis anys amb la pintura, que no feia altra cosa que passar-me els dies somniant quadres...»

Passa cinc anys entre les parets de les presons de Barnimstrasse, de Wronke, de Breslau. En les lletres d'aquests anys s'hi remarca una fatiga que no neix del seu magnífic esperit indomable, sinó de les condicions físiques del seu cos retut. Els cops de la gran tragèdia europea arriben fins a les seves cèl·les. «Avui hi ha hagut un moment — escriu — en què he sentit certa angúnia. A les tres dinou el xicle de la locomotora em portà el record de Mafilde i m'he posat a córrer al llarg de les parets com una fera engabiada, sense repòs, donant fins a deu vegades el consabut «passeig per la cel·la...» Aquestes ja no són les lletres apacibles en què sent el suau oreig de la brisa primaveral acarasant suauament els fulls d'un llibre de Schiller sota una pantalla verda. Una gran tristesa, una gran desesperança s'abatien sobre el món sangonant. Rosa volia que la revolució alemanya marxés paral·lela a la revolució russa, que els pobles s'alliberessin per sempre d'aquesta tragèdia de les guerres imperialistes i dels altres jous de la injustícia. I fracassà. Les quatre parets de la cel·la seran per a ella com una anticipació de l'estret i fosc recinte de la tomba. Parla de la «llarga agonia» que sofreix, però estima la vida amb la mateixa passió i reacciona fins davant del reflexe d'un núvol pres de sol. Veritat que la vida serà formosa i valdrà la pena d'ésser viscuda mentre existeixin colors tan formosos i formes tan belles?»

Li dolien els mesos i els anys perduts estant tancada. Sap que després de la guerra arribaran tortures terribles, però que també s'esdevindran temps millors. Els vol conèixer, arribar fins a ells. Però no hi arribarà. El fred canó d'una pistola damunt el seu pols tancarà una vida radiant i genial, destinada a la glòria de la posteritat.

Rosa hauria volgut morir sens dubte a les barricades, al front ardorós de la revolució mundial. No ha estat ella qui ha dit, amb les seves paraules inflamades i ambicioses: «El sol, la tranquil·litat i la llibertat són les coses més formoses del món... si s'exceptua el sol, la tempesta i la llibertat.»

Les ales del seu esperit estaven fetes per a volar davant d'aquesta gran tempesta que ella veia com s'anava forjant entre els lluminosos núvols rojos d'una aurora social.

ELENA CAMPS

Gran Concurs de COMPANYYA

COMPANYA organitza un grandíol concurs permanent per a premiar el millor conte original d'una dona, segons les següents bases:

1. L'assumpte del conte es desenvoluparà en l'actual ambient de guerra i revolució.
2. L'autor haurà d'ésser una dona.
3. Les obres hauran d'ésser inèdites i escrites en català. Tindran una extensió màxima de sis quartilles escrites a màquina.
4. El conte premiat serà publicat a COMPANYYA.
5. El premi consistirà en cent pessetes en metàl·lic. Tots els contes que, encara que no siguin premiats, es publicuin a COMPANYYA, seran pagats al preu de cinquanta pessetes.
6. Els contes hauran de presentar-se a la redacció de COMPANYYA, passeig de Pi i Margall, número 64, acompanyats d'un plec clos, amb el nom del conte i un lema o pseudònim escrit al damunt, el qual haurà de contenir el nom i l'adreça de l'autora. El jurat, els noms del qual seran donats a conèixer aviat, es reunirà cada dissabte per a dictar veredictes.

NOTA.—En el número pròxim donarem a conèixer el nom de les persones que constituïran el jurat.

El problema dels proveïments

LES dificultats en tots els aspectes que comporta la lluita dura i gloriosa que sostenim contra el feixisme, s'aguditzen d'una manera especial pel que fa als proveïments. I som nosaltres, les dones, les que ho toquem més de prop, perquè hem de desviure'ns constantment per a trobar els aliments que necessiten els nostres companys i els nostres fills que treballen i també aquells altres fills petits que són la joia de la nostra llar. Ens veiem obligades de sostenir a tothora una lluita obscura i absorbent, de la qual en realitat no ens podem queixar si la comparem a aquella altra duríssima i heroica que sostenen els nostres soldats. Però molt sovint ens deixem portar per la impaciència, per un disgust no raonat, i ens lamentem d'una manera massa incomprensiva i intransigent. Cal que ens fem ben bé el càrrec que de dificultats n'hi ha d'haver forçosament. Fa un any i mig que dura la nostra lluita contra el feixisme i per a atendre les necessitats més imperioses de la guerra hem hagut de negligir molts aspectes de la producció. En efecte, la creació del nostre Exèrcit Regular, cosa que ens ha portat ja a les primeres victòries i assenyalava una evident superioritat militar a la nostra banda, ha exigit la mobilització de molts camperols. Al camp manquen braços per a treballar tota la terra útil i manquen també els adobs necessaris, insecticides i altres productes d'importació, la qual cosa no permet obtenir el màxim rendiment de la terra conreada. Cal afegir també a això, que durant aquests dos últims anys les condicions climatològiques no ens han ajudat: freds intensos, pedregades i desbordaments de rius han malmès algunes collites que es presentaven abundants. En definitiva, la producció no arriba al nivell que caldria segons les necessitats del consum. En aquest sentit cal, doncs, intensificar el treball de tots. Com ha dit molt bé el Dr. Negrín en la sessió del Parlament celebrada a Montserrat el dia 1 de febrer, «la victòria dels fronts és inseparable de la victòria de la producció». L'única cosa que en els actuals moments pot alleujar aquesta crisi, és un ritme de treball més ràpid, la qual cosa repercutirà en una major abundor de productes i evitarà l'augment constant de preus.

Però el problema dels proveïments no es redueix a això solament. Hi ha a més, l'aspecte de la distribució, i ací és on rauen també falles enormes. De mica en mica s'ha anat efectuant el racionament dels productes de primera necessitat, però encara n'hi ha molts que fugen d'aquest control i són ocasió de innombrables immoralitats en llur expandiment. Això permet que hi hagi una enorme multitud d'especuladors que es valen dels moments actuals, en que la multiplicitat de problemes no permet un control absolut per part dels organismes de govern, i fan una tasca contrarevolucionària i antigovernamental al servei exclusiu del feixisme. Cal, doncs, que s'arribi ràpidament al racionament de tots els articles on es manifesti escassetat per tal de vèncer aquests últims reductes de l'especulació. Cal que s'arribi a un control perfecte de tot el transport de mercaderies i a una aplicació estricta dels preus de tassa.

Les paraules del Dr. Negrín ens omplen de confiança. Cità el cas de Madrid, que dins el règim actual de guerra és una de les poblacions millor proveïdes tot hi havent-hi les dificultats de comunicacions. «El proveïment de Madrid s'ha resolt amb organització, restricció igualatària, racionament, austeritat administrativa i una direcció única en la distribució», digué en el seu magnífic discurs el cap del Govern.

Cal, doncs, companyes, que col·laborem a la tasca del govern que tan bona disposició té per a resoldre aquest difícil problema, problema que no serà pas resolt d'una manera plena, perquè ja heu vist que la deficiència de producció ho fa impossible, però sí pot ésser atenuat si tots hi posem la nostra part d'esforç. No oblideu que a la vostra mà hi ha un bon mitjà de lluita contra els especuladors. Denuncieu-los sempre que en tingueu ocasió. I també contribuïeu a una millor distribució ingressant a una Cooperativa. Les cooperatives representen un mitjà honrat i seriós, que no exigeix les cues perquè la ració de cada família no pot ésser transferida a ningú més, i com que no persegueixen el lucre individual no es dediquen a la venda clandestina ni intenten el frau al públic ni als òrgans superiors de distribució.

En fi, cal que esperem una ràpida milloria en la qüestió de proveïments per mitjà de la tarja de racionament extensiva a tots els productes i per una intensificació del cooperativisme.

LA CONFERENCIA INTERNACIONAL DE DONES

EN els darrers dies de la setmana passada es reuniren a París, convocades pel Comitè Mundial de Dones contra la Guerra i el Feixisme, dones d'arreu de la terra, per tal d'elaborar

que lluita per la democràcia i per l'emancipació nacional contra el feixisme estranger i militarista; precisament per l'enorme mobilització de dones antifeixistes que esmercen tots llurs esforços en ajudar a guanyar la guerra, no podia mancar la nostra representació en el magne comici internacional de dones. I allà hi han anat delegades d'Espanya i de Catalunya. I allà han col·laborat, al costat de les companyes de nombrosos països americans, que de pol a pol es mobilitzen en favor de la causa antifeixista; europees, entre les quals no hi manquen italianes ni alemanyes, representants del genuí poble que protesta contra les dictadures feixistes sota el jou de les quals sofreix;

Josefina Belda

amb tota cura els plans de treball futur i prendre noves iniciatives contra aquests monstres que amenacen el món enter i que, en aquests moments, són combatuts a Espanya aferrissadament, a costa de la sang dels seus millors fills, del sacrifici de milers de víctimes innocents, dones i infants, que cauen diàriament abatuts per la criminal metralla feixista.

Precisament per la situació del nostre país,

Reis Bertrai

Eloina R. Malaschevarria,
directora de la nostra revista

dones de tots els països que han aixecat llur veu contra la guerra i el feixisme i que, sota la consigna de la unitat per la llibertat i per la pau, pels nostres drets i pel benestar de les nostres llars i dels nostres fills, han aconseguit planejar l'acció més efectiva per a conquerir aquests objectius.

A reserva de deixar per a més endavant la publicació d'un ampli reportatge per l'enviada especial de COMPANYIA a la Conferència, podem informar des d'ara que la Conferència ha decidit convocar un gran «Congrés Internacional de Dones per la Pau i la Democràcia», al mateix temps que intensificar l'ajut a l'Espanya republicana i el boicot als productes japonesos.

A la Conferència varen tenir lloc preferent els magnífics treballs realitzats per les organitzacions de dones espanyoles, filials del Comitè Mundial, que són el Comitè contra el Feixisme i la Guerra i la Unió de Dones de Catalunya, moviments que són considerats cada dia més importants, i les delegacions dels quals varen ésser rebudes amb veritable entusiasme i admiració. La Conferència va declarar que sent un legítim orgull del treball de les seves organitzacions espanyoles, les quals, des del

Enr.queta Gallinat

1934 —data en què es va celebrar el Primer Congrés Mundial— han sabut mostrar-se al nivell de la situació, fins i tot en els moments més difícils, i prestar grans serveis a la causa per la qual lluita el Comitè Mundial. Hom va fer especial menció dels Congressos celebrats darreterament a València i Barcelona, considerats d'un valor i d'una importància immensos, posant en primer pla la tasca admirable de les dones en la preparació econòmica i social del país, així com en l'acció empresa per la llibertat i la independència.

La nostra Unió de Dones de Catalunya aprofitarà el retorn de les seves cinc delegades per ampliar i afiançar el moviment organitzat fins en els més petits pobles catalans, per tal de portar a cap ràpidament els vastos, generosos i útils projectes sorgits de la Conferència de París.

Saludem les companyes delegades de la Unió de Dones de Catalunya, Eloina R. Malaschevarria, Maria Dolors Bargalló, Reis Bertrai, Josefina Belda i Enriqueta Gallinat.

Teresa PROENZA

Els pares d'aquest nen que ara menja delitosa-ment un bon plat d'arròs amb bacallà són presoners dels feixistes. El pare era metge i la mare infermera i no tingueren temps d'evacuar Santander. Confien en el fill a uns amics que el portaren a Astúries, i més tard, després d'un breu sojorn a França, vingué a la nostra terra. El petit «Jesús» no sap res de la seva tragèdia. Quan hom li pregunta on són els seus pares, ell diu «Están defendiéndose». Ignora, pobre infant, que segurament ja han estat la presa dels botxins de Franco.

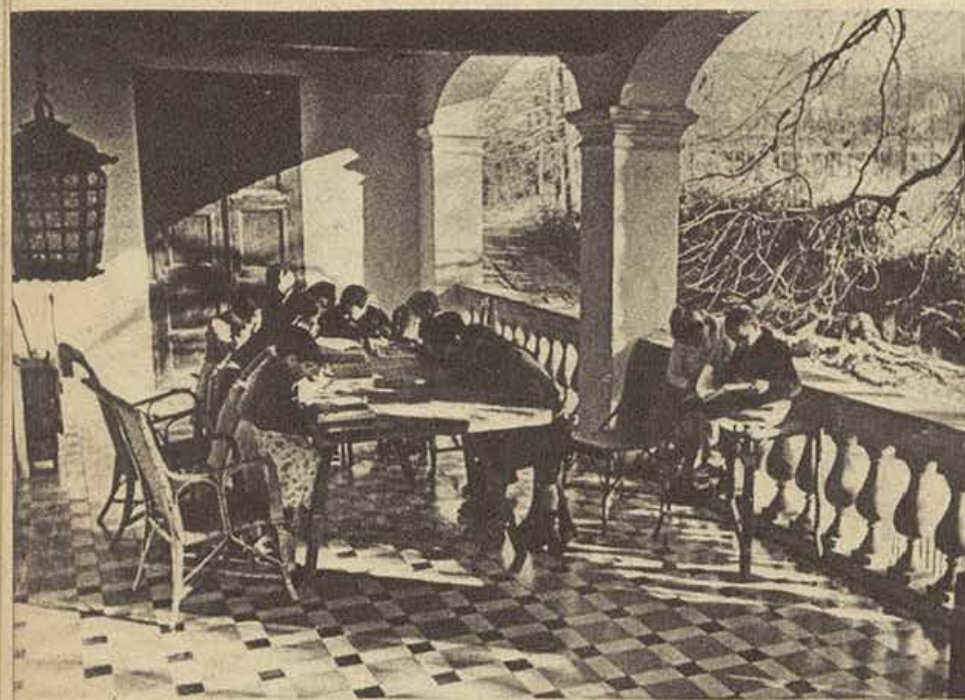
INFANTS SALVATS DEL FEIXISME

La tragèdia del Nord ha estat una de les etapes més dures de la nostra guerra. Franco, ajudat intensament per italians i alemanys i valent-se també de malaurada carn africana, pensa que ja ha pogut anihilar aquell focus de llibertat i de valentia. Els nostres germans, però, no lluitaren endebades. Franco hagué de desprendre enormes energies i avui el podem atacar amb èxit des d'altres fronts.

No oblidem tampoc que milers de combatents del Nord són encara els amos de les muntanyes d'Astúries i allà ens esperen fins que arribem a

En aquest magnífic edifici cedit per la vila de Ceba hi viuen quaranta vuit infants, la majoria d'ells trasplantats de les terres del Nord a la nostra assolida Plana de Vic. Es tracta d'una colònia sostinguda per la secció belga del «Comité Mondial de Femmes contre la Guerre et le Fascisme» i està sota el patronatge de la Unió de Dones de Catalunya, la qual n'ha confiat la realització i la direcció a Ajut Infantil de Reraguardo, tenint en compte l'experiència d'aquesta organització a través d'una tasca fecunda i admirable

De la mateixa manera que veureu els infants jugar i córrer pel magnífic parc que envolta la casa, també els trobareu de vegades al voltant d'una taula, llegint o parlant assossegadament. L'ample galeria assolada els convida a aquests moments de pau en què assaboreixen les revistes o els llibres que els envia no els fan comprar llurs tutores belgues.

ells. I no estan porats. Tenen armament i queviures per a dos anys i sostenen contra els assassins d'Espanya una lluita aferrissada de guerrilles.

Aquests homes valerosos, cadascun dels quals mereix el títol d'heroi, també tenen fills i esposes, mares i germans petits. Moltes dones no han volgut ésser evacuades i han restat al costat de llurs companys, per tal de viure o morir amb ells per la llibertat d'Ibèria. I els fills? Els fills no s'han atrevit a sacrificar-los, perquè no els pertanyen, o millor dit, pertanyen a l'esdevenidor. Hom no pot exposar llurs vides preades i cal salvar-los per damunt de tot. I aquells homes i

La vida a l'aire lliure ofereix extraordinaris avantatges. Tenint per teulada el cel i per murs propers o llunyans els arbres, trobareu amb facilitat aules, sales de treball i d'esbarjo, cuina, menjador... Veieu, per exemple, aquest recó del parc, que us fa pensar tot seguit en un club infantil. Act es llegeix, es juga, es conversa... En fi, tot allò que constitueix la base de les relacions humanes.

aquelles dones que han restat allà fermes, serens, segurs de si mateixos, però sempre amb el dubte de si podran resistir tot el temps que calgui, han deixat partir llurs fills, han restat sols.

Sí, sols. Pares i mares que no podran besar els rostres tendres, que no podran amanyagar els cabells sedosos, que no podran estrenyer les mans menudes i perfectes, que no sentiran la veu estimada... Oh, braus lluitadors, que extraordinària és la vostra gesta, que profund el vostre sacrifici! Només una cosa us ha preocupat: SALVAR ELS VOSTRES FILLS DEL FEIXISME. Vosaltres resteu allà per a plantar-li cara, per a morir, si cal, en la lluita contra el monstre. I ens lliureu aquests infants que són el vostre tresor, aquests infants valents com vosaltres, que quan els preguntem on tenen els pares o els

UNIÓ DE DONES DE CATALUNYA

Una dona infatigable, un entusiasme que mai no es refreda, un tremp de lluitadora i d'organitzadora, un esperit abocat a totes les realitats humanes, a totes les tendències progressives. Aquesta és Maria Dolors Bargalló, a qui ens hem adreçat com a presidenta de la Unió de Dones de Catalunya.

Maria Dolors Bargalló comença explicant-nos com sorgí la Unió de Dones de Catalunya:

—Ja existia del 19 de juliol el Comitè de Dones contra la Guerra i el Feixisme; però, com sigui que la seva actuació no era tan vigorosa com calia en els moments actuals, estava ja en l'ànim de tothom el reorganitzar-lo. L'ocasió propícia es donà amb motiu del Primer Congrés de la Dona, que tingué lloc el passat mes de novembre. En aquest Congrés fou aprovat un programa que havien de portar a terme totes les dones catalanes, fos quin fos llur ideari i llur filiació sindical i política. Hom s'adonà de seguida que calia un organisme per a realitzar aquesta tasca, i hom considerà

oportú d'exemplar la base del Comitè de Dones contra la Guerra i el Feixisme, per tal d'adaptar-lo a la nova actuació, i donar-li el nom d'Unió de Dones de Catalunya.

—I com funciona aquesta agrupació?

—En el Congrés de novembre fou nomenat el Consell Nacional de Catalunya, constituït per vint-i-vuit membres, entre Barcelona i les vegueries. Dintre d'aquest Consell Nacional hi ha el Comitè Executiu, constituït per les secretaries següents: Secretària General, Dolors Píera; Secretària d'Organització, Elvina R. Malasechevarría; Secretària de Propaganda, Maria Teresa Gibert; Finances, Enriqueta Gallinat; Tresorera, Maria Lluïsa Queralt; Guarderies, Reis Bertral; Candelària Escolà i Josepina Bofarull; i Trameses al Front, Manuela Martí i Josefa Belda. Com ja saps, jo ocupo la Presidència.

—Veritablement, és una organització perfecta, amb la qual si aconseguim un funcionament regular i cohesionat podreu assolir grans realitzacions. I digues-me: quins són els vostres objectius immediats?

—La finalitat primordial de la U. D. C. és aconseguir que la dona contribueixi a guanyar la guerra. Com a cosa fonamental ens interessa impulsar la capacitat de les dones en els treballs en què pot substituir l'home, valent-nos de l'Institut d'Adaptació Professional. I també fer possible que la dona pugui lliurar-se pràcticament a aquestes activitats creant guarderies per als seus fills. Ens interessa, per tant, portar a terme la consigna de les trenta vuit guarderies, que sorgí del nostre Congrés, per al dia 8 de març, diada internacional de la dona.

—Porteu ja realitzats alguns treballs?

—Dintre de poc tindrem ja unes brigades visitadores d'hospitals. Tenim dues guarderies en organització a Tarragona i una que s'inaugurarà dins de breus dies a Tortosa. De totes maneres la nostra tasca més im-

portant fins ara ha estat la de trameses al front.

—I quins projectes teniu?

—Són molts. Alguns d'ells tendeixen a valorar la dona i a beneficiar-la directament. Per exemple, ens interessa crear una Escola d'Assistència Social sota el patronatge de la Generalitat de Catalunya, per tal que hi hagi dones especialitzades per a refugis, hospitals, guarderies... Ens proposem també obtenir per a la dona el Comissariat polític als hospitals. Altres de les nostres aspiracions tendeixen a beneficiar la família, de la qual la dona és el puntal més ferm en aquests moments, com són col·laborar eficaçment a la junta de Defensa Passiva, organitzar cursos contra l'analfabetisme, impulsar la creació de restaurants populars i obtenir que la tarja de racionament s'estengui a tots els productes. Per tal que les dones que desitgin actuar en la nostra agrupació tinguin un lloc a propòsit, organitzarem a cada districte i també a les seccions foranes la LLAR DE LA DONA, que serà el centre de reunió i de treball de les nostres afiliades.

Com veieu, doncs, la Unió de Dones de Catalunya té un camp d'acció dilatadíssim. La nostra finalitat principal és contribuir al triomf antifeixista, al mateix temps que volem assolir la reivindicació social i política de la dona. De moment ja ens sentim satisfetes de la nostra tasca, perquè hem aconseguit aplegar les dones de diferents organitzacions en una veritable unió, avançada del Front Popular que cal constituir ràpidament a Catalunya i pel qual treballarà intensament la Unió de Dones de Catalunya.

Així ens ha parlat aquesta animosa i intel·ligent dona que dedica tot el seu temps, el seu treball i el seu entusiasme a les activitats d'una entitat en la qual s'acoblen tots els esforços i tots els afanys de les dones antifeixistes de Catalunya.

germans grans, responen amb la més gran naturalitat: «Están luchando. Se fueron a los montes.» I ni per un moment passa per llur pensament que els pares poden morir o caure presoners. Són els fills d'una raça heroica que no es doblega ni tem. Abans de sortir de Gijón llegiren en els ulls dels que restaren tanta seguretat i fermesa que es produí en ells aquesta tranquil·litat d'esperit que només arriben a tenir els forts i els obnegats.

Infants salvats del feixisme. Salvats primer per l'evacuació de la vostra terra, salvats del feixisme

dia, però, resulten més infructuosos els maneigs d'aquest gran traïdor. I si a la fi resteu sols al món, no per això restareu abandonats. En al contrari. Vosaltres i tots els infants d'Ibèria sou el mòbil del nostre lluitar de cada dia, la raó d'ésser de tot el nostre esforç. La nova societat es construirà per a vosaltres.

El feixisme també us voldria. I deixaria d'ésser aquesta cosa serena i riellera que sou ara, aquest cristall transparent o aquesta planta gemada. En vosaltres hi niarien tota mena de morbositats i quan fóssiu grans esdevindríeu, els uns, odiosos, i els altres, miserablement febles. I qui us en podria fer retret? Ningú. La culpa seria nostra si no lluitéssim ara contra aquest terrible enemic.

Per això diem a tots els infants i especialment a vosaltres, fills dels herois d'Astúries: nosaltres prosseguirem la tasca dels vostres pares i us salvarem definitivament del feixisme.

FRANCESCA PRAT

De retorn d'una petita excursió que serveix als menuts de gaudi i d'exercici. A ple aire i a ple sol els pulmons s'exhalen, la vida esdevé joiosa i plena d'encís. Als ulls de cada infant hi sorprendreu una claror transparent que us parla d'albades prometedores i il·luminoses. Veritablement, ja els convenia aquest sojorn assossegat a la nostra terra, després de la vida atzarosa que menaren, evacuats primer del país basc, més tard de Santander i finalment d'Astúries, que experimentaren l'angoixa dels bombardejaments més intensos i dels perills que suposava la travessia de la mar cantàbrica, poblada de pirates.

en mig de sacrificis i dolors: nosaltres us prometem que en sereu definitivament salvats. No sabem si tornareu a veure els vostres pares. Cada dia, allà en les terres oprimides, cauen germans nostres sota les urpes ignominioses de Franco. Cada

I també la feina de sempre. Els dies de festa cal fer quelcom diferent per a trencar la monotonia de les setmanes que transcorren gairebé sempre iguals en una colònia infantil. El dinar en mig del bosc és un gran esdeveniment. Nois i noies ajuden per torn la cuinera i finalment tots engoleixen amb fruïció el menjar senzill, però saborós i nutritiu.

PAUL ROBESON ENS VISITA

El prodigiós cantant negre, que ha romàs deu dies en terres ibèriques, visita la redacció de COMPANYYA abans de sortir de Barcelona. I ens explica detalls de la seva vida i del seu art.

Recordeu *Al·leluia*, *Bosambo* i *Magnòlia*, els extraordinaris films dels quals ell és protagonista? Aquest mateix Paul Robeson, que ens sabé emocionar amb les belles cançons del sud dels Estats Units—cançons tristes d'una raça oprimida i menyspreada—, ha realitzat un viatge de solidaritat envers la noble causa del poble espanyol, i ens ha portat dos missatges: el de tots els seus germans de color, per les reivindicacions dels quals ell lluita tenaçment, i el dels treballadors anglesos, que l'estimen i l'admiren. Paul Robeson viu actualment a Londres, fruit d'un enorme prestigi en els medis artístics burgesos; però ell continua lluitant el seu art als obrers que foren els primers en comprendre'l. I ha organitzat a Anglaterra nombrosos actes on ell ha cantat, per a recaptar fons per a l'Espanya republicana.

Tan bon punt ens saluda, ens parla així:

—Sento una gran admiració pel magnífic treball que porteu a terme les dones espanyoles i per la valentia amb què sabeu reaccionar davant dels ignominiosos atacs aeris. A València i a Barcelona he estat testimoni d'aquests crims execrables que són els bombardejaments. I he vist en vosaltres, les dones, una serenitat i una fermesa que m'han emocionat.

—I què ens dieu de la guerra?

—Des d'un començament he cregut en la victòria definitiva del poble. Quan, en el moment de la sublevació, el vostre Govern va poder resistir i conservar les ciutats més importants, jo ja vaig veure clar el vostre triomf. Després han seguit jornades de cert aplanament en veure com Itàlia i Alemanya abocaven tota llur força militar a la banda de Franco i es perdia el Nord. Però ara us dic, després d'haver comprovat l'extraordinària pujança del vostre exèrcit, un exèrcit jove i prósper, que no tinc el més petit dubte de la derrota del feixisme. Ells forçosament han de tenir un exèrcit caduc, fatigat, al qual han exigit fins ara esforços enormes, i que ja ha arribat a la fase de la seva descomposició. Us he de dir sobretot que la meua impressió sobre la defensa de Madrid és única. Veure un milió de persones que viu, que treballa, que dorm i fins es diverteix sota el canoneig constant és quelcom d'ineffable. Jo presento, com a artista que sóc, que aquesta heroica gesta ha d'omplir tota una època artística vigorosa: música, teatre, poesia, novel·la i pintura... A Espanya podrà néixer un veritable art proletari, cosa que en altres països, fora de la U. R. S. S., no ha arribat a gran maduresa, precisament per l'escassetat i repetició de temes.

—I què us sembla el nostre poble?

—Admirable. Només sento haver trigat tant a fer aquesta coneixença. Jo ja tinc amics als Estats Units i a Anglaterra, alguns d'ells catalans, que m'ensenyaren les vostres cançons i em donaren a conèixer la vostra música i la vostra literatura. Però, de totes maneres, la realitat ha superat tot el que jo sabia. He sentit cantar els camperols i els soldats, he cantat junt amb ells, m'he sentit fos en llur meravellosa intuïció artística. M'he adonat de la profunda coincidència que hi ha entre el cant flamenc i les cançons negres del meu país. A Madrid un grup de soldats cantava flamenc i en acabar vaig demanar que seguis la música, sense el cant, i jo vaig cantar *Saint Louis Blue* amb el mateix acompanyament. El ritme era perfecte...

—I com us decidireu a visitar el nostre país?

—Crec que l'artista no ha d'estar mai allunyat de les masses, sinó que és deu a elles. Per això he vingut a Espanya, per a encoratjar els vostres lluitadors, per a donar-los allò que pugués del meu art, perquè estic decididament a llur costat. Jo també pertanyo a una raça oprimida. El meu pare fou esclau. I els negres nord-americans, que encara que som alliberats continuem menyspreadats, que som utilitzats la majoria de les vegades per empreses burgeses com a simples elements de diversió dins el món odiós d'una classe privilegiada, nosaltres no desitgem altra cosa que el triomf del poble espanyol. Així que pugui penso fer un viatge especial als Estats Units per tal d'organitzar els negres a favor de la vostra lluita.

L'escriptora Charlotte Haldane, que acompanyava Paul Robeson i la seva esposa, ens diu que en el breu temps que el gran artista romangué a Madrid es féu tan popular que els soldats li deien simplement «Pablo»... Ens diu també que Robeson ha cantat al peu de les trinxeres a Tarazona, Albacete i Madrid. A Benicassim anà de pabelló a pabelló cantant per als ferits. Quan anà a cantar per als soldats de la V^a Brigada Internacional, constituïda la majoria per nord-americans, tots li demanaren que cantés *Ol' Man River*, la famosa cançó del Mississipi, que ell popularitzà en el film del mateix nom, i cantà amb ells durant més de dues hores.

Li demanem detalls de la seva vida. La seva esposa ens informa que abans de dedicar-se al cinema estudià a la Universitat de Rutgers i després a l'Escola de Dret de Colúmbia. Exercià durant algun temps la professió d'advocat a Harlem, però més tard, ençà per la seva vocació artística, es dedicà al teatre, on adquirí una enorme celebritat l'any 1923, com a protagonista de la discutida i notabilíssima obra d'Eugeni O'Neill *L'emperador Jones*. El cinema sonor portà més tard aquest home de veu potent i dolçíssima a la pantalla, i d'ací arrenca la seva popularitat a tot el món. Ara canta d'una manera continuada a la Ràdio de Londres i només quan se li presenta una bona oportunitat fa cinema: ell no vol intervenir en pel·lícules frívols ni mediocres i menys encara vol actuar en un film on no es presenti la raça negra amb la mateixa dignitat que la blanca. Paul Robeson ha refusat innombrables contractes, econòmicament molt avantatjosos, per no ajustar-se al criteri elevadíssim que ell té de l'art.

Al seu esforç es deu el moviment de solidaritat envers la nostra causa que es manifesta en els medis de Hollywood. Ell ha estat l'animador de tots els festivals que s'han celebrat en els estudis cinematogràfics a benefici de l'Espanya republicana.

—Tenim un fill de deu anys—ens diu també la companya de Robeson—estudiant a la U. R. S. S., de la qual nosaltres som fervents admiradors.

I ens diu que quan ella llegí en la premsa el triomf governamental de Guadalajara ja en coneixia tots els detalls perquè el seu fill els hi havia contat.

—És un infant tan apassionat per la causa del vostre poble, que segueix dia per dia les operacions. I ja sap parlar el rus—afegeix, entusiasmat—, i més tard vindrà a aprendre l'espanyol.

*To Companya.
Greetings comrades
Paul Robeson
Jan. 31 - 1938*

Paul Robeson somriu en sentir parlar del seu fill. I ens parla encara de l'admiració que té pel nostre poble:

—És realment un poble heroic. I, a més, ha demostrat al món la seva capacitat, el seu impuls creador, en deslliurar-se de les trabes amb què l'ofegava la reacció. El triomf de Terol demostra, especialment, la maduresa tècnica que ha adquirit el vostre Exèrcit, exèrcit que en aquests moments és la vostra obra definitiva, la creació més alta del vostre geni. Jo espero del vostre poble, llure i victoriós, la mateixa fecunditat que ens fa cada dia admirar més la Unió Soviètica.

I, en acomiadar-nos, ens escriu una salutació per a COMPANYYA i ens diu:

—Tornaré i llavors cantaré per a tots els treballadors de Catalunya, per a tota la reraguarda que amb tanta eficàcia treballa per la guerra; per a aquesta reraguarda torturada pels bombardeigs, i especialment cantaré també per les dones i pels infants, que la vostra revista tan bé sap representar.

CARMEN ROIG

Les dones madrilenyes homenatgen Jesús Hernández

El dia 6 de gener tingué lloc al Cinema Monumental de Madrid un grandíós acte en homenatge al Ministre d'Instrucció Pública i Sanitat, Jesús Hernández, per la tasca meritíssima que es porta a terme des de la secció d'Higiene Infantil de la Subsecretaria de Sanitat.

En efecte, el Govern inverteix una part considerable dels donatius que es reben de l'estranger en l'adquisició de llet, farines, reconstituents i productes dietètics. Aquests productes són expandits a les mares madrilenyes a través de diversos dispensaris, on hi ha servei de puericultura i medicina infantil.

D'una manera regular hom comprova el pes dels infants, se'ls sotmet a un reconeixement mèdic, se'ls fan cures de sol artificial si és necessari, s'analitza la llet de les mares si aquestes els donen el pit, se'ls vacuna convenientment; en una paraula, es segueix llur desenvolupament progressiu amb tota meticulositat i es corregeixen totes les desviacions que pot sofrir llur delicat organisme, es donen a les mares els coneixements necessaris per a la bona criança dels fills des del punt de vista higiènic i se'ls facilita la sobrealimentació o el total nodriment dels petits gratuïtament o bé a preus proporcionals als ingressos familiars, segons els casos.

Els dispensaris d'Higiene Infantil porten a Madrid —que és allà on han adquirit ja una organització perfecta— el control de seixanta cinc mil infants fins a dos anys. Han vingut a resoldre un dels problemes més greus, perquè les circumstàncies actuals ens han portat a una escassetat total de llet, especialment a Madrid, on és menys possible que enlloc el sosteniment de granges.

Es per això que les mares madrilenyes estan tan satisfetes d'aquesta obra d'Higiene Infantil. Al Cinema Monumental hi acudiren més de set mil mares amb llurs fillets, puix la capacitat del local és de set mil places i va esdevenir intransitable. Hom hagué de pregar primerament que sortissin del local tots els homes, i més tard, davant l'avalanxa de dones amb infants, calgué que les dones que anaven soles també es retiressin.

Fou un acte, doncs, que revestí proporcions insospitades, tot i que el temps era molt cru: dotze graus sota zero i la neu glaçada. Això expressa clarament amb quin afecte les dones de Madrid saben respondre a l'interès que el Govern demostra per llurs fills.

Esperem que a Barcelona es portarà a terme també una obra semblant. Tenim entès que la Generalitat de Catalunya està treballant activament en aquest sentit i que ben aviat hi haurà dispensaris d'aquesta mena. És indubtable que es tracta d'un dels problemes més punyents per a nosaltres, les dones, perquè són els infants els que a la reraguarda han de rebre les primeres atencions.

COMPANYA celebrarà entusiàsticament l'aparició dels primers dispensaris d'Higiene Infantil a casa nostra.

"COMPANYA"
SETMANARI DE LA DONA

Redacció i Administració: Passeig Pi i Mar-
gall, 64, pral. Telèfon 74309. BARCELONA

Ya vienen los niños, madre!

Canción para los niños refugiados en Cataluña. Con motivo de la Semana del Niño.

que hoy muerde en sus gozos la llama encendida que sobre la guerra deja sus cenizas y a su primavera la muerte le envía las flores del llanto, frutos de desdicha.

Ay, madre, los niños vienen: ¡llegan ya! ¿Quién los cogerá?

Invierno y verano, dolor y alegría mis ojos han visto cruzando mi vida, mas nunca supieron, por mis cortos días, de este dolor hondo que ya nunca olvidan. Alzando mis odios la voz de mis iras por las carreteras de España gemía y apretada al pecho mi sangre decía:

Ay, madre, los niños vienen: ¡llegan ya! ¿Quién los cogerá?

Hoy ya mi tristeza cambio por mi dicha, que hoy los niños tienen fronteras más limpias y ya han olvidado su horror y fatiga: si un amor perdieron, otro amor ya invita a que huya su llanto y vuelva su risa; pero yo no olvido, ni mi sueño olvida, las llagas abiertas que aun sus pies marchitan.

Ay, madre, los niños vienen: ¡llegan ya! ¿Quién los cogerá? Bajen de la nieve, madre, llorando suben del mar. ¿Quién los cogerá?

Emilio PRADOS

Aquesta nena d'ulls brillants fou salvada d'entre les runes de casa seva, a Gijón.

La germana gran mostra, satisfeta, les paces de roba que li acaba de lliurar la Comissió Femenina d'Ajuts dels partits Comunista i Socialista Unificat.

El vell impossible d'Erando, innocent com un infant i que hagué d'ésser evacuat en una ambulància.

UNA HORA ENTRE REFUGIATS

UN carrer estret i al fons un casalot ombríu, antic convent de monges. Dintre, entre els arcs dels claustres, a la freda ombra dels porxos, noiets que juguen i grups de vells que persegueixen en una llenca de sol. Dones silencioses fan ganxet sota les arcades del pati, cada una amb la seva història, que se li lleix en el profund plec de les celles. És una casa de refugiats. Totes aquestes gentes han deixat llur vida, i encara més, la il·lusió de llur vida, en els llunyans indrets on va arribar l'amarga onada. Són naufragats de la guerra. No tenen res. No els queda res. Tot se'ls n'ha anat a bocins en parracs, sangonants. En ells traspua, gota a gota, tot el dolor de la «nostra» Espanya. Cada un passa davant meu com una espantosa novel·la viva.

Aquesta novel·la de guerra, de la qual ells en són els principals protagonistes, però que demà ens pot colpir a tots amb la mateixa intensitat i amb el mateix horror, i que parla, més alt en el seu trist silenci, de la solidaritat que Catalunya, que tots nosaltres, hem de sentir envers els refugiats, de la unitat que ens ha d'estrenyar a tots, no sols els partits i sindicats, sinó també tots els pobles ibèrics, per a poder guanyar la guerra i la revolució.

Aquests refugiats han posat llur valor i llur abnegació a prova d'una manera heroica per la causa antifeixista, i per això no es poden deixar arreconats al marge de les activitats que emplen de fruits entusiastes les nostres mans. Han de treballar. Tenen perfecte dret a incorporar-se al treball. Han de «viure» com a éssers útils i no com a impossibilitats o com a captaires. Llur dignitat ho exigeix. Tots nosaltres podem fer quelcom per a ells en aquest sentit, col·laborant en la tasca que l'Ajuntament de Barcelona, tan encertadament, ha emprès per a procurar un major benestar a aquests germans nostres.

ELS NENS

Els nens són els únics que riuen. Aquest petitó de sis mesos, grasonet i ros, està desitjant que algú li digui alguna cosa per a posar-se a riure. La seva mare, una dona jove, de somriure apagat, que té el marit al front de Terol, s'apropa sovint a l'infant i el besa.

—Estava embarassada d'ell llavors del bombardeig de Guernica. Quatre hores vaig estar estirada a terra, veient caure les bombes a prop meu, i amb l'altre fill meu, que va morir a França a conseqüència de l'espant, estret contra el meu pit... No sé com aquest ha nascut tan fort... ni tan sols com ha pogut néixer.

Aquesta altra nena, d'esplèndids ulls negres, fou salvada de dessota les runes de casa seva en un dels més ferotges bombardeigs de Gijón.

—Quan ens n'anàvem al refugi —em diu la seva mare— se'ns escapolí sense que en aquella confusió ens en poguéssim donar compte. En acabar el bombardeig vàrem començar a cercar-la per tot arreu. La nena s'havia refugiat a casa i la casa, com altres moltes d'aquell carrer, s'enderrocà sota una bomba. Com pogué salvar-se aquesta criatura? Encara no ho he pogut comprendre. Allí estava, arrupida, en mig de les runes i les vigues... i sense plorar tan sols. Als pocs moments de treure-la d'allà es va posar a jugar com si tal cosa.

La mare —una asturiana de bon tremp que ha perdut en aquella sagnant confusió el marit i els germans— somriu bo i contemplant el seu tendre brot.

—I això que només té vint-i-tres mesos.

AQUELL NEN ABILLAT DE NEGRE...

Camins de Bilbao. Fugitiu enfolit sota la metralla. I els aeroplans segant els camins, deixant-los plens de morts desfets. Aquest nen —set anys— anava amb la seva àvia, agafat de la mà, i darrera d'ells la mare, una dona de trenta anys escassos i un germanet de quatre. I de prompte les bombes, la terra que s'aixeca, que s'aixeca com una tromba, el sol que trepidat i s'obre... L'àvia va tenir la serenitat de tirar-se, amb el noi, a una rasa.

—Ens va cobrir la terra. Estàvem mig ofegats, i quan, bracejant, vàrem sortir d'allà, la meua filla estava estesa enmig del camí... no vull pensar com! i el meu altre nét crivellat de metralla.

Aquest nen no juga. Aquest nen se'n recorda. Quan els aeroplans negres passen sobre Barcelona ell tremola i crida, pàlid de por. Quants anys encara li durarà el record d'aquell cos destrossat de la seva mare i de la sang que fluïa del cos del germanet petit?

EL NEN DE LES TRINXERES

La mare és de Cádiz. Recremada pel sol. Seca com un espart. Tota ella angles, tendons i nervis. Va seguir voluntàriament les tropes amb les quals el seu marit anava al front.

—Jo rentava la roba i feia el menjar dels milicians. Primer, a Terol. Després, a Màlaga. Allà ens hi atrapà la caiguda de la capital i vaig escapar, com molts, entre aquell horror... El meu nen ha estat vint mesos dintre del meu ventre, a les trinxeres. I ací el teniu.

La fila dels que esperen el dinar.

És un ninet eixerit i ros. Té uns ulls estranys, reflexius, en una careta pàl·lida i petitona. Fa sols tres mesos que ha nascut i ja sembla que sap moltes coses.

—Feia més d'un any i mig —em segueix dient aquesta voluntariosa i animosa gaditana— que no sabia res dels altres tres fills... Estaven refugiats a la serra, amb un cunyat meu, a qui tots creiem mort... I ara han aparegut. Em vaig creure ben bé que no tornaria a saber res més de les pobres criatures!

ELS VELL

Molts d'ells estan arreconats a les galeries, embolicats amb mantes espel·lides o mocadors de serrells. Altres, ni això tenen. Els anys, els cruïments, els tenen atuits com pellerines als llits, allà al fons de les desmoblades cambres.

Acostumen a parlar amb els ulls secs, però tan fixts que fan engúnia.

—Els meus sis fills, els meus sis fills! —em diu aquella veu sorda que surt d'un embolic d'abrigalls negres, sota els quals tremola una mà esquelètica—. Què serà d'ells? Cine, desaparegut; un, mort. Els he anat deixant en terra en la meua peregrinació: a Bilbao, a Santander, a Astúries... Què serà d'ells? Ara estic sola, completament sola. Ara ja no em queda res.

Aquest altre vell, invàlid i sanglotent, hem l'hagué de treure de la seva casa de Erandio en una ambulància. La filla, al seu costat, el peixa com a un infant i es crispa encara en recordar aquelles hores.

—La nostra casa estava en un lloc alt; la rodejaven divuit batallons. Les bales d'obús hi entraven i en sortien com per un garbell, i l'arruïaven les bombes. Però els meus germans i jo no volíem anar al refugi, perquè no ens podíem endur el nostre pare, i com l'havíem de deixar, digueu, si està impossibilitat? Havíem de cometre aquest crim? Per fi ens varen treure d'allà a ell i a mi. Però hi va restar el meu germà. És fàcil que l'hagin agafat els feixistes. I què pensarà ell, diguen, què pensarà?

La noia s'interromp amb un sanglot d'angoixa. —El que plorarà ell pensant en el pobre pare paralític! Creieu que el tindran pres? —Llavors baixa la veu per a no oír-se ni ella mateixa, en formular la pregunta terrible: —Creieu que l'hauran mort? L'hauran mort?

(Continua a la pàgina 11)

Aquest grup de dones i infants refugiats no denota pas una situació prou digna. Cal que els catalans ens esforcem per aconseguir per a ells el benestar que es mereixen.

ACTUALITATS

«Pasionaria» efectuà, el dia 26 de gener, una visita al refugi que porta el seu nom. La Comissió Feminina d'Ajut del Partit Comunista i del P. S. U. oferí un dinar extraordinari a tots els refugiats i «Pasionaria» els prometé ocupar-se de llur penosa situació des del Parlament de la República.

gaire temps la gran actriu de la pantalla i fervent antifeixista Marlene Dietrich.
Des de fa uns quants anys Vicki Baum resideix als Estats Units.

Dolors Ibaruri en la seva intervenció al Parlament de la República el dia 1 de febrer. La «Pasionaria» parlà en nom del Partit Comunista i del P. S. U. de Catalunya, exposant l'opinió d'aquests Partits sobre diversos problemes d'actualitat.

La nostra col·laboradora la professora cubana Teresa Proensa visita a l'Hospital Clínic els infants víctimes del darrer bombardeig amb motiu del repartiment de robes efectuat el dia 20 de febrer per la Comissió Feminina d'Ajut del P. S. U. de Catalunya i del Partit Comunista.

Alemanya

UNA PETITA VICTIMA DEL FEIXISME

Hem llegit amb veritable satisfacció que el fill de Carles Prestes, el valent líder comunista brasiler, que va néixer a la presó on el seu pare i la seva mare estan en poder de Hitler, que va venir al món en les pitjors condicions i va viure els primers dies de la seva vida sense aire, sense llum i sense higiene, és a dir, sense cap de les atencions que han de rodejar els nou-nats, ha estat posat en llibertat.

Segurament recordareu les vigoroses campanyes que va portar a cap el Comitè Mundial de Dones contra la Guerra i el Feixisme per a ajudar la infortunada esposa de Prestes i el seu fill. Tots aquests esforços no han estat debades. Mercès a noves gestions del Socors Popular de França, s'ha aconseguit treure de la presó aquesta petita víctima innocent del feixisme, que ara es troba a París.

Però i la seva mare? Fins quan estarà empresonada? Hem de prosseguir i intensificar la nostra campanya en favor seu, el mateix que amb Liselotte Herman, Anna Pauker i moltes d'altres que paguen amb els pitjors sofriments llur gran amor envers la humanitat.

EL PARADIS DE LES MESTRESSES DE CASA

El pla quadriennal de Goering segueix fent miracles, especialment pel que es refereix a l'alimentació del poble alemany.

Entre els últims descobriments de la ciència nacionalista ens assenyalen la llonganissa feta amb gelatina i carn en la proporció de deu per cent de carn i noranta per cent de gelatina, salsetxes de quisquilles i altres de sang tractada amb àcid acètic. L'albúmina de peix substitueix l'ou, i d'ara endavant les maloneses es faran amb comprimit d'albúmina extreta de la carn de balena.

Companyes, conteu-ho a les «senyorettes» que van perací i que, a les cues, es queixen amargament de la manca de queviures.

Estats Units

UNA ANTIFEIXISTA

Vicki Baum, la cèlebre autora de *Grand Hotel*, *Lac-aux-Dames* i de tantes altres novel·les que hem llegit amb tant d'interès, acaba de renunciar a la nacionalitat alemanya a la qual pertanyia, demostrant d'aquesta manera la seva disconformitat amb el règim hitleria, com ho va fer no fa pas

L'ambaixador de Mèxic acompanyat de la seva filla i personal de l'ambaixada, visita la residència «Rosa Luxemburg». La banda del «Regiment d'Enginyers» oferí un concert als infants acollits, que fou elogiat per les personalitats que assistiren a l'acte.

Anglaterra

En la lluita que estan llurant les masses angleses obreres i progressives, són les dones qui porta l'actuació més destacada. Són elles que van pels

Victòria Kent, diputada «Izquierda Republicana», amb altres diputats.

carrers de Londres, portant grans pancartes, per incitar llurs compatriotes a boicotejar totes les mercaderies que vénen del Japó: «No compreu productes japonesos.»

La diputada Margarita Nelken també assisteix a la sessió del Parlament celebrat a Montserrat el dia 1 de febrer.

Ajudar Xina, com ajudar Espanya, és ajudar la democràcia mundial, criminalment atacada pel feixisme internacional. Les nostres amigues angleses que no ho ignoren, no deixin passar cap avinentesa per alçar llur clau d'antifeixistes.

U. R. S. S.

La U. R. S. S. no en té prou en acollir els nostres petits refugiats, sinó que, considerant-los com els seus propis fills, es capte de llur esdevenir i de

Espanya

L'ACTUACIÓ MERITORIA D'UNA METGESA

Els diaris han parlat de l'heroicitat realitzada per la doctora Mercè Mestres, portadora de sang per als ferits del front de Terol. En efecte, una ambulància del servei de transfusió de sang, que sortí de València el 1 de gener, hagué de detenir-se a Torres d'Utiel a causa de la neu. La doctora Mercè Mestres, davant de la necessitat urgent que al front hom tenia de la sang, no vacil·là en atravesar les muntanyes a peu, i al cap de dos dies arribà a l'hospital de Garadella, amb el temps preès per a salvar els ferits desnonats i agonitzants.

França

TERESA LLEO BLUM HA MORT!

Acaba de finir a París, a conseqüència d'una operació, la companya del líder socialista francès Lleó Blum. L'afecte que sentia per la República espanyola era ben conegut per totes nosaltres.

Digna col·laboradora del seu marit, compartí les seves lluites i dedicà totes les seves activitats a la causa dels treballadors.

D'ençà que va començar la nostra guerra, ni un sol instant va deixar de manifestar-nos tota la seva simpatia, i organitzà nombrosos actes d'ajut a Espanya i especialment a favor dels nens.

Perdem amb ella una bona companya.

Ha estat uns dies entre nosaltres la dona del Secretari General de la C. G. T. de França, Jeanette Jouhaux és una excel·lent companya i ens ha promès que de retorn al seu país esmerçarà totes les seves energies a impulsar en els cercles femenins francesos el moviment de solidaritat envers el poble espanyol. En la fotografia apareix rodejada d'algunes companyes de la nostra Unió de Dones de Catalunya i d'Ajut Infantil de Peraguarda.

A les obreres

L'Institut d'Adaptació Professional de la Dona, seguint la seva orientació de cara a la guerra i a la incorporació de la dona al treball, prepara brigades de companyes per a les indústries de guerra en diferents especialitats: noieres, fresadores, taladradores, tornejadors i emmotlladors. Equips de dones que després d'haver-se preparat en fàbriques

Nombroses companyes acuden a l'Institut d'Adaptació Professional. La fotografia presenta el moment de la inscripció per a un curs.

i tallers han d'ocupar, en termini breu, el lloc que'ls correspongui en la producció de guerra.

Així mateix, equiparant l'obra de treball amb la cultura i sumant-se a la croada contra l'analfabetisme, ha organitzat cursos d'aritmètica elemental en el local de l'Institut.

Es per això que l'Institut d'Adaptació Professional de la Dona convoca totes les companyes que treballen i volen superar llurs coneixements o que volen començar a procurar-se una formació per tal que passin pel local de l'Institut, Còrsega, 325, i exposin llurs problemes.

(Continuació de la pàg. 9)

ELS SUPERVIVENTS

¿D'on sembla que arribin aquests tres esquelets rectes mats: aquesta dona que gairebé no pot caminar, penjada d'unes croses; aquesta altra, cega, que avança crispant les mans sobre la calç de les parets, i

el vell que es doblega a cada moviment, retorçat com un sarment amb la veu trencada i balbucejant?

—Nosaltres som de la província de Toledo, prop de Talavera... Tan vells com som i hem fugit pels camins dies i dies, seguits per la metralladora, amagant-nos sota les oliveres, sense menjar, sense dormir... La meua muller anava guiant la seva germana, que és cega, i la cunyada sostenia la meua muller, que és més feble. A voltes queien totes dues sobre un terraplé i jo hi havia d'anar, jo que no puc ni amb els meus ossos...

—Set llegües varem anar caminant —diu la cegueta— d'aquesta manera fins a Santa Olalla. I la mort sempre darrera nostre. Varem arribar amb el cos fet una llaga, amb fam, sense comprendre com ens aguantàvem drets...

Ara allà al lluny es sent una campaneta que els crida malenconiosament per a anar a dinar... Els refugiats recullen llurs tupins silenciosament i es perden per les llargues galeries.

Van sospirant, amb llurs records remoguts igual que un llot amb prou feines solat que amb la més petita agitació torna a la superfície. Cada un va deixant una estela de tristesa i desconsol.

Les cases enderrocades, els fills morts, els marits presos, aquells nens que varen veure empal·lidir i gemegar de fem en els camins desolats. Totes aquestes ombres evocades fluctuen en aquesta blancor alta i perduda dels corredors per on s'allunyen com fugissers clapes fosques.

Camarades, hem de convertir aquests refugiats en llars, en sanatoris, en alegres guarderies. Hem d'estrocar aquest dolor. Hem de guarir aquestes llatzeries. En cada refugi d'aquests que ho han perdut tot en la causa de la nostra raó i de la nostra justícia batega un tros del cor nafrat d'Ibèria.

Fa pocs dies, una gran dona, un gran esperit, «Pasciària», visita aquest refugi i hi presència un dinar extraordinari, i es preocupà de les necessitats dels refugiats. I fent-se ressò de les seves aspiracions legítimes i humanes, grups de dones del P. S. U. i companyes de la Comissió Nacional del Partit Comunista treballen activament en fer sentir la nostra solidaritat antifeixista envers els evacuats.

Que totes les dones catalanes pensin en la tragèdia dels refugiats, que els ajudin, que treballin per ells, que a través dels seus inguaribles dolors sentin que la vida s'endolceix i es fa clara i tendra, i que la llarga i dolorosa peregrinació no ha de continuar essent un interminable camí de dolor...

MATILDE MUÑOZ

La revista COMPANYA està al servei de les dones catalanes. Per això acceptarem les suggerències de les nostres lectores encarrilades a un millorament positiu de la revista.

Envieu-nos, per tant, la vostra opinió tot dient-nos si us interessaria alguna nova secció a COMPANYA.

L'AMOR DE JOANA NEY

5

A la fi, no podent contenir-se més temps, el descençut somrigué:

—No em reconeixes, Joana?

—Andreu!

o implagut, com ja ho estava, per son encontre casual, Andreu va sentir intensificada la seva alegria pel que era tan senzill de llegir en el semblant de Joana. Es tractava de quelcom més que agraïment, de quelcom més que agitació. Seria tendresa? En aquest cas era veritat que Joana no l'havia oblidat per complet.

Cinc anys abans, durant el darrer estiu que precedí l'horrible revolució, la qual semblava que s'havia desencadenat a posta per a fer malbé els millors anys a Joana, aquesta havia fet coneixença amb el jove estudiant, en una casa de camp dels voltants de Moscou. A ell també li plaia el sol ardent, ell també adorava els sons versos de Víctor Hugo i el malaltís aroma de les roses vermelles.

O potser fingia únicament que adorava totes aquestes coses, quan, en realitat, la seva adolescència i el sentit de la primavera l'induien inconscientment a adorar la jove neta estrangera bruna, tímida i enjogassada, que als quinze anys estava disposada a representar la «Fedra» de Racine, tot i essent encara tan nena, que les llàgrimes se li escapaven quan es creia haver comès una equivocació.

Tot això succeí molt temps enrera. Andreu l'havia portada a passejar en barca pel llac Tsaritsin... Creia recordar-se d'una tarda, quan anaven a passar per davant dels jardins de la vil·la, ornats de grans i lluent globus sobre pedestals, i quan el capvespre estava impregnat de la dolça fragància de les flors, havia besat la galta de la noia. Però tal volta no ho hauria fet. Tal volta solament n'hauria fet la intenció, limitant-se a inclinar-se vers ella per a dir-li quelcom trivial i sense importància sobre una jugada de croquet. Cap dels dos no n'estava segur. No pensaven gens en l'amor. L'amor no tenia en llurs vides un paper més important que els seus llibres predilectes, el croquet o les flors. En encara massa joves.

Més tard, Joana recordava a vegades l'ample i sornient semblant, on els ulls tristos formaven un contrast tan estrany amb els llavis riallers. Ho recordava quan es sentia singularment trista, en les cabanes dels camins o en els portals on les pobres gentes que havien estat despertades a mitja nit romanien dempeus esperant l'arribada de tropes.

I aquests records només servien per a augmentar la seva tristesa, car Andreu havia desaparegut, com tots els altres que li havien tramés roses. També a ell se l'havia engolit la revolució.

Joana i Andreu s'estrenyeren les mans. Es somrigueren. No trobaven paraules per expressar-se. La gravetat del silenci féu que Joana es sentís més cohibida. Els seus llavis anaven somrient encara, però els ulls se li havien entelat, el cor li palpitava i es sentia defallir.

Llavors, com per a salvar-se, digué:

—Tu ací? Fa molt temps que hi ets? Ets oficial?

—No, Joana. No sóc oficial.

Potser hauria valgut més que no ho hagués dit això. Andreu sabia ésser prudent. Però li ha moltes coses inexplicables en la conducta

humana. Mirant Joana, Andreu va tornar a ésser un infant. Estava disposat a explicar-li-ho tot. El seu únic pensament era «L'he trobada».

—No et comprene, Andreu. Per ara no comprene res del que passa a Rússia. No ets oficial? Llavors, per què ves amb uniforme?

—Estic ací per a organitzar una sublevació. Així que s'apoderin de Perejop ens posarem en moviment. No ho comprens encara? Ja ho veus, jo sóc un...

I Andreu pronuncià amb calma i precisió aquella paraula que Joana considerava tan infame. Una vegada, a Rostoff, en assabentar-se el seu pare de què havia estat trobat en un soterrani el cos d'una nena

de quatre anys amb el cap aixafat, havia dit «No hi ha dubte: això és obra d'un bolxevic». I Joana l'havia cregut. Tots els amics del seu pare pensaven el mateix d'allò: eren bandits, assassins. I ací estava Andreu dient-se bolxevic! Havia d'arrencar a córrer? Havia de demanar socors o havia de posar-se a plorar?

Pobra Joana! Pobra francesa educada en la «Biblioteca d'Or» per a nens felicitats i obediències, i portada pel destí a aquesta terra de gorres de pell i de cabanes ruïnoses! Joana mirava Andreu amb aire suplicant i tota atordida.

—És clar que sóc bolxevic. Com no ho havia d'estar al seu costat?— Andreu somrigué, amb un somriure bo, honrat. I es reflectia en ell una gran alegria, perquè estava organitzant un aixecament, perquè havia trobat aquesta deliciosa doneta i també, potser, perquè el sol escalfava i feia dies primaverals en ple hivern.

El seu somrius va salvar Joana. Li va fer comprendre que aquell era Andreu. Era possible que els dolents somriguessin d'aquella manera? Per tant, estava bé organitzar aixecaments. Per tant, Andreu tenia raó.

I el somrius amb què li contestà Joana, encara que un xic tardà, estava ple de confiança i tendresa. Ara Andreu estava prop d'ella com no ho havia estat mai. Joana coneixia el seu secret.

La donzella es trobava en la línia divisòria, entre un joc infantil que era necessari amagar a la curiositat dels grans i un tenebrós destí que estava a punt de mostrar-se als seus ulls.

Andreu li contà fil per l'endret la seva lluita contra els blancs a Sibèria, com havia ajudat els verds a procurar-se armes, amb quin fi havia desempenyat el paper d'oficial d'enllaç a Soudac; les emocions i la delecció de tota aquesta activitat subterrània entre la mort i

PER QUÈ EL VOSTRE INFANT

EL VESTIT per Maria Dolors Canals

FACI GOIG

La funció del vestit és protegir el cos dels canvis de temperatura, de la pluja i de tots aquells agents externs que poden ésser-li nocius. Per tant, tot allò que priva el cos dels seus moviments naturals, que el comprimeix, que l'ofega, és contrari a aquesta missió.

Cal tornar a la seva veritable significació la frase «anar ben vestit». Un infant ben vestit no és la nena plena de farvalanets i de llaços, ni el nen amb corbata i coll planxat. L'infant ben vestit és aquell que pot ajupir-se sense que els pantalons li tvinguin, que quan té calor pot treure's el gersei o l'abric, que pot moure els braços, que pot córrer sense noses. És a dir, que pot viure oblidant la roba.

Per exemple, un nen de tres mesos va ben vestit si porta una camisa fina, sense mànigues; les calcetes de rus o de cotó, el vestit al damunt i un gersei si fa fred. Si ha de sortir al carrer se l'embolica amb un mocador de llana.

Un nen de tres a sis anys ha de dur camisa, calçotets, pantalons curts, un gersei i, al damunt, l'abric. Una nena, camisa, calcetes, i si voleu enagos sota el vestidet. Segons la temperatura se li pot afegir el suèter o l'abric.

Ja veieu com «anar ben vestit» està a l'abast de tothom. No calen grans despeses ni molta feina; amb una mica de cap i de bon gust n'hi ha prou. Escollim per als davantalets una roba resistent i que es renti bé, ni massa prima ni massa encorçada, i d'un preu no gaire elevat perquè no faci patir cada cop que l'infant s'arrossegi per terra. Els colors nets i alegres són els millors; res d'aquestes grisalles i barreges de color de terra tan ensopides que no s'adiuen amb el nostre sol.

Suposem ara que l'infant ja va ben endreçat. Perquè faci goig només manca que es vegi sempre net. No permeteu les taques. Un altre dia parlarem de com es poden estalviar a base d'ensenyar-los a menjar bé, a moure's amb una mica de cap i a manejar les coses amb traça. Mentrestant acostumeu-los a veure una taca com una nosa, a sentir-se molestos si van bruts i a no estalviar la roba neta, la roba interior sobretot. No oblideu que, com més net portin el cos, menys l'embutiran, i com més sovint la renteu, menys us costarà de fer-la neta.

I per a acabar declarem la guerra a una peça de vestir que tot i éssent sovint perjudicial i sempre inútil frueix encara d'una gran popularitat. Em refereixo a la cotilla. M'he trobat moltes vegades amb noiets que envermellen i es cansaven per uns quants salts a la corda o una correguda, i que han esdevingut infatigables des que, sense la

Vestits sobris i senzills; això és el que escau als infants. Res de complicacions i ornaments inútils i menys encara robes que no es rentin amb facilitat. Per a vestir els infants només cal gràcia. I la gràcia us l'encomanaeu mirant-los a ells.

cotilla, poden inflar tan com volen els pulmons. El fet de què suprimint-la les mitges coven no és un inconvenient: és un avantatge. Les criatures han de portar les cames a l'aire perquè els toqui el sol i perquè se les hagin de rentar sovint. Amb el clima de la nostra ciutat n'hi ha prou amb què duguin mitjons de llana quatre o cinc setmanes a l'any.

Deixeu, doncs, les menudes amb mitjons curts i el cos lliure, i veureu com es tornen més flexibles i fortes.

6

L'AMOR DE JOANA NEY

el triomf, quan al dia següent podia significar un patibul a la porta d'una presó o una càrrega de la cavalleria roja que arribava a penetrar a les trinxeres de l'enemic.

Rojos, blancs, verds. Joana escoltà aquestes paraules, encara que, dient la veritat, no les entenia. No obstant, sense comprendre-ho, cada vegada esdevenia més sota la influència d'Andreu a cada paraula que aquest pronunciava.

«Organitzar un aixecament.» Això deuria ésser quelcom esplèndid com una càlida brisa que transformés tota l'horrible ciutat en una nit.

Teodòsia era una població encisadora, amb les cases blanques, les columnates, el mar... Que estrany era que no se n'hagués donat compte fins llavors! La revolució ja no significava solament targes de queviures i registres domiciliaris. Evidentment, significava moltes més coses. Andreu... Vaja! Andreu estava disposat a morir per ella, i ningú mor per una tarja de queviures. Veritablement havia d'ésser quelcom com el que ella havia après al col·legi, com Víctor Hugo. «Disposat a morir.» Però no hi havia necessitat de què ell morís. Havia de viure. El tornaria a veure?

Estava fent-se fosc. A llurs peus començaven a relluir alguns llumets. Torturant una concertina, algú omplia el cel d'un fatigat gemec. Es van sentir alguns disparos. Tal volta en aquell precís instant havien mort algú.

També Andreu podia morir. A cada moment que passava Joana creixia amb la rapidesa d'una llavor encantada. El seu cor infantívol estava ple per primera vegada d'una ansietat de dona.

—Me n'alegro molt, moltíssim, de què ens hàgim trobat; però voldria saber si ens tornarem a veure.

I llavors, va passar el segon esdeveniment d'aquell dia boig, tan inesperat i misteriós com la calor de la primavera en ple hivern. Sense comprendre el que deia ni què li ho feia dir, Joana afegí:

—No crec que sense tu em fos possible...

Abans d'acabar va tenir por; però Andreu va somriure, encara que els seus ulls grisos semblaven més tristos que mai.

Novament es va sentir soroll de trets. Involuntàriament, Andreu parà atenció. Aquella nit havia d'obrir-se pas fins a Otouz. Les paraules de Joana van quedar sense contesta. Les llums es trobaven més a prop i en major nombre. Els dos joves es trobaven a les afores de la ciutat.

—No puc anar més lluny— digué Andreu.

I en dir això agafà la mà d'ella i li besà el palmell amb aquesta anguniosa tendresa que a voltes neix en el cor a causa del pressentiment d'una llarga i potser definitiva separació.

Joana corregué pel concorregut carrer d'Itàlia vers la seva casa. Sabia que li calia reflexionar sobre tot allò i esforçar-se a creure el que li havia succeït; però volia retardar el moment.

Junt a la porta d'un cafè molt animat, ple d'especuladors que comerciaven amb lires i lliures esterlines i de noiets que caminaven entre ells venent cigarrets o llaminadures turques, Joana s'aturà de sobte.

Ningú no l'havia cridada. S'havia detingut perquè en aquell precís instant havia atravesat la seva ment el pensament clar i concret: «Això és amor.»

Els venedors de cigarrets continuaven parlant. Un grec la va mirar atentament i li va dir quelcom. Joana no sentia. Romania immòbil, somrient.

Però la seva calma no va durar molt. Al seu esperit li van acudir altres pensaments inquietants, com ocorre sempre darrera un fet gran o transcendent, igual que els visitants que toquen sense repòs el timbre després d'un naixement o d'una defunció.

L'amor! En aquest cas Andreu formaria part de la seva vida. Penetraria a la cambra rosa que en un lloc o altre substituiria la que havia devorat Rússia. Se n'aniria amb ella, i hi romandria molt de temps. Per sempre? Es que aquest home estimat, gairebé un desconegut per a ella i que li inspirava una certa temença, que parlava de gent a qui anomenava verds i rojos, havia d'arribar a ésser per a ella tan íntim com el seu pare, i potser més? Joana tingué por. A l'esperit li acudí una paraula que era per ella nova i estranya, malgrat que fos a bastament familiar per a tots els que deambulaven a tot el llarg del moll: la paraula «marit». Andreu podia arribar a ésser el seu marit.

Això és el que Joana anava pensant. Era precisament el que acostumava a dir la seva difunta mare en la caseta del Loira, al mateix temps que li acaritava els indòmits rínxols que cap cinta no podia subjectar: «Et faràs gran, i et casaràs; aleshores...» I al col·legi, en el transcurs de les odioses classes de costura, sentia dir constantment: «Si no aprens a cosir, seràs mala muller.» I els adorats llibrets de pastes groguenques contaven la mateixa història: amor, besos, un promès, la felicitat...

En aquest plàcid món havia penetrat Andreu, com estripant quelcom, rioler, enorme amb les seves botes de montar (*papà* solament usava sabates), imponent com Rússia, tan estimat, que venien ganes de plorar, i malgrat tot, com un infant, Andreu!

Sí: Joana volia que fos el seu marit. Però i el *papà*? Què li succeiria al pobre *papà*, amb el seu «Journal des Débats»? I Joana, que un moment abans s'havia sentit atabalada amb la seva felicitat, veient com tot el que la rodejava (les cases, les barraques dels benys i els pillets tàrtars) girava al voltant seu com una boira blava, experimentà ara un dolor sofocant. Què farien el pobre *papà* i Loirette, la ciutat on havia nascut, on un hom menjava les castanyes calentes i bevia el vi espès de la contrada, on un hom jugava al tric-trac, i on, si no mentien els llibres de pastes groguenques, les gents s'estimaven placidament, joiosament: un petó, i aquest és el teu marit, i ací regna la pau?

Andreu?... Malgrat que Joana no es sentís amb ganes de riure, somrigué en imaginar-se Andreu jugant al tric-trac amb monsieur Chalot, el notari de Loirette.

Verds, roigs, blancs. No; amb ell no hi hauria pau possible. Però Joana no desitjava la pau.

No obstant, i el *papà*? Ella no podia abandonar el *papà*.

Carrer dels Oms, 12, 3.er...

reta per quarta vegada. Es girava un vent fort. Sortosament, el número 18 era marcat amb quitrà damunt de la porta per davant de la qual passaven.

—Setze... Catorze... Dotze! Sí, precisament aquí...

El portal, clos com tots els altres, semblava hostil i malcarat. El rígid subjecte forçollà amb una clau, eixorcament, i passats uns segons declarà als que testimoniaven la manobra que s'havia errat.

—Aquí tens els inconvenients de fer visites a aquestes hores— digué l'indiferent. I badallà.

Per fi, el pany deixà sentir un «clac» simpàtic. Tots tres s'introduïren en l'esboranc tenebrós que s'eixamplava, grinyolant. La llum para sorda fiscalitzava les parets, cobertes d'un engrut que ja havia deixat d'ésser suspecte. Els graons també rellicaven, i el passamà s'enganxava als dits que s'hi confiaven.

—Suposo que no haurem de tornar més a aquest desagradable tuguri— esperança el pe it.

Una pell de taronja havia estat a punt de fer-lo rodolar escales avall, i es senti ofès. Eren ja al pis tercer. Uns instants romangueren immòbils, en silenci, i després l'encarregat de totes les tasques decisives sacsejà el picaportes dues, tres vegades.

Allò retrunyí espantablement de dalt a baix de la casa, però quan s'esmortí el darrer eco tot tornà a quedar quiet. Hi hagué soroll a dins. Una veu inquirí. A la resposta absurda i tranquil·litzadora la porta s'obrí, lentament. Quan ho hagué fet cosa de mig pam, semblà peneirar-se'n, però ja el mandrós subjecte havia posat amb dislipència la punta del peu entre el marc i la fulla.

Totes tres pistoles convergien en l'home bru i quadrat d'espatlles que havia revelat la porta, en esbatanar-se. Es mantenia encarrat, amb una llenca de cabell fosc sobre els ulls, al mig de l'estança. El seu pijama tenia totes les tonalitats del gris. I el batí era «chic», el que se'n diu «chic». Ni d'aprop ni de lluny s'avenia amb les pells de taronja: allò era clar.

—Hans Shoizer, queden detingut, en nom de la llei.

El tic-tac del rellotge posà punts suspensius a la frase, però res no es modificà a l'ambient. Ningú no vacil·là ni s'estremí. Hans Shoizer havia accentuat la rigidesa del seu gest, mentre examinava els seus tres incoloros visitants. El rostre, de trets durs, se li endurí encara. Era poc elegant, i ell sabia que també era inútil fer resistència, i no la féu.

—Us prego que em concediu cinc minuts abans de seguir-vos— digué polidament, en

un llenguatge correctíssim—. M'he de vestir i em plauria fer uns darrers preparatius... No intentaré... res violent...

«Fugir» era una paraula massa ingènua. Tot estava perdut. La cambra propera no tenia sortides practicables, i amb elles l'actuació no hauria estat distinta. L'alt agent concedí, d'un brandament de cap.

—Tan sols cinc minuts...— atorgà—. Tan sols cinc minuts...

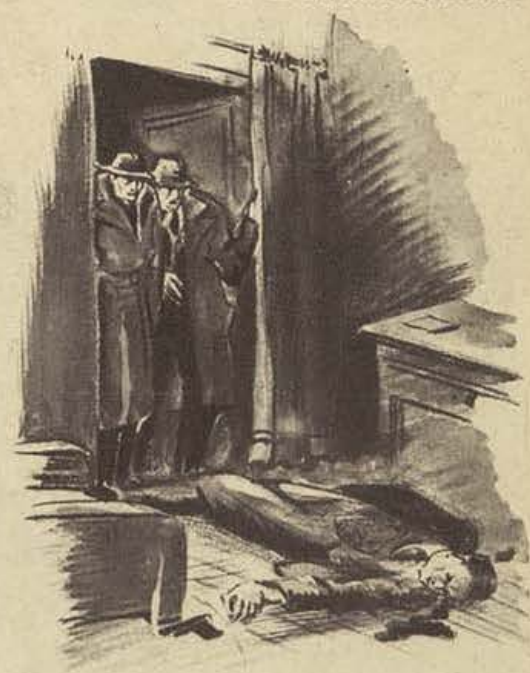
Desaren les armes. L'espia, amb passes segures, s'introduí a la cambra i tancà la porta, suau, suaument... Els altres es miraren. En llurs ulls hi havia un reflexe de complicitat.

Semblava que el silenci fos l'única cosa existent. El temps era dens. A la claror pobre i groguenca de la bombeta central, el bellugadís mil·lions tafanejava. I el desmenjat seia, de cara al sostre, les cames estirades. Tot un món de pensaments s'esmunyia en els tres cervells divagants.

Els cinc minuts passaren. Hom parà l'orella, hom deturà les passejades, hom s'arronçà i esguardà el mur que separava. I un tret omplí l'èter de sonoritats.

—Això, exactament— digué, en un to simple, el flemàtic. Però tots es precipitaren vers la porta, i l'obriren d'una estrebada. Hans Shoizer ja mai més no traïria.

MARIA LLUISA ALGARRA

Les tres ombres s'aplanaven de tard en tard sobre les lloses desiguals i humides: tan sols quan la blava llum anèmica dels fanals distants les emancipava de l'ombra absoluta.

Eren ben diferents entre elles, i totes tres marcades, no obstant, pel mateix «cachet» d'insignificàcia, de vulgaritat. La més llarga avançava a sotragades, solemne i rígida; a la seva dreta, l'altra semblava arrossegar-se desmenjadament, i la tercera, menuda, bellugadissa, no cessava de flamejar, partir-se i doblegar-se en el cantell irregular de la vorera.

El carrer era sordid, estret, ple de silenci. Les cases fosques, movent-se de la vertical, intentaven dibuixar tentines sobre el fons del cel sense estels. Submergits en la remor de llurs propis passos, els tres homes estalviaven les paraules. No tenien gran cosa a dir-se, per altra banda, les mans a les butxaques els convidaven al recolliment espiritual.

D'ençà que enfilaren pel brut carreró —«Carrer dels Oms» predicava pomposament una placa clavada al mur— que no s'havien topat amb ningú. Un gat noctàmbul els observà, inquisitiu, arrecerat en una entradeta, però de seguida continuà el seu camí, i ells ni se n'adonaren.

—Em sap greu de no haver pres l'altra banda— digué el petit individu—. Sí, em sap greu... Aquest tapaboques no abriga gens.

L'home alt mormolà quelcom, que morí, sense articulació, entre les solapes aixecades del seu abric, i l'indiferent encengué la cigar-

les dones de l'heroï

companya...
jo no sé com dir-te...
encara tinc viva en el meu record aquella rialla forta i blanca del teu acomiadament...
els teus braços nus estrenyent-me fort, com mai...
els teus ulls espurnejants...
jo sé que en marxar del teu costat un núvol de tristor haurà clos la teva vida...
jo sé de tota la teva lassitud en aquestes llargues nits sense besades...
jo sé de tota l'amorgor punyent d'un dia i un altre, sense reposar la teva feblesa de nina en la meua esplèndida fortitud d'home...
però aquella rialla nova i clara que enlluernà de sol la meua vida és el que tinc clavat a l'ànima com l'únic digne de tots dos...
als ulls entristits dels meus companys hi ha sempre el fons tràgic del comiat...
les llàgrimes...
les abraçades histèriques...
els crits...
la insinuació al defalliment...
la covardia...!

en els meus ulls viu la teua imatge més bella que mai...
en empassar-te la teua angúnia em donares en ofrena de coratge la teua rialla de llum...
així et vull, companya...!
aquella rialla fresca, ardida, prometedora d'un retorn gloriós, em dóna la responsabilitat ferma del meu deure d'home lliure...
en les nits blanques de neu, la teua imatge riallera m'aconsola de tots els sofriments...
i només em suggereixes imatges placèvoles del nostre amor, endolcit sempre...
en les terribles hores del combat, les teves dents agudes, els teus llavis molsuts, m'esperonen en una folia de coratge...
i per retornar a aqueixa boca riallera em llanço al fervor de l'heroisme...
els meus companys cauen defallits, sense la glòria d'aquell riure...
jo tinc l'esplèndida joia del teu encoratjament, amarant-me la vida, per a retornar, digne i lliure, com un home, al teu costat, companya...

pilar castillo

Llar i Modes

Hem d'ésser fortes i belles

Serà necessari que jo us faci veure els avantatges de l'aigua freda? No us afliu, amiguetes, si el vostre termòsif roman inactiu. Una dutxa freda i una ablució de coll i cara seran els millors tònics per al vostre cutis, el qual, després d'un quant temps d'aquest tractament, tornarà a ésser fresc i jovevol. No oblideu que un dels perjudicis que la vida flonja ocasiona és l'emmusteiment prematur del cutis. Les dones dels països del nord són les que tenen els cutis més fins i gemats. Solament entre elles es troben aquests cutis de naure amb fines transparències rosades, el secret dels quals hom cercaria vanament en els nomenats instituts de bellesa.

Aigua freda, si, però preservant-ne els ulls, propensos a la irritació. Per a ells entebieu un xic d'aigua amb llimona o boricada i procediu a la seva higiene per separat. La conjuntiva és molt impressionable a les temperatures extremes.

Els cutis secs potser sofriran un xic amb aquest tractament d'aigua freda si no teniu a precaució de donar-vos un lleuger massatge amb oli corrent, que és el tònic de la pell per excel·lència. Si, no somrigueu. L'oli resulta una veritable panacea. No és la darrera vegada que ens el trobarem en aquests consells.

NATATXA

Moda nova per a la dona nova

Hem de treballar sense témer el mal temps, els matins freds i les tardes rufoles. Hem de treballar més que mai, i el nostre instint de la moda, sense deixar d'ésser nostre, ha d'adaptar-se a les necessitats categòriques del moment. Els nostres vestits, pràctics i senzills, tindran aquestes línies austeres i seran d'aquests gèneres confortables, però sobris, que constitueixen el sector conscient de l'elegància. Avui tenim més que mai el deure de presentar un aspecte agradable, però no ens hem de detenir gaire en els detalls d'aquest

aspecte. Que fugi de nosaltres per sempre el morb afeliador de la frivolitat! Que la paraula «dona» signifiqui el que nosaltres mateixes volem i no allò que segles de desmoralitzadora civilització burgesa li han posat. Dona, element humà, útil, actuant. No maniquí consagrat al plaer de l'home o a la seva malsana contemplació. Lluny de nosaltres la flonja paraula «luxe», però a prop, cada vegada més a prop, la comoditat confortable, el sentit humà i pràctic de la moda. No vulguem ésser esclaves d'una paraula; ans al contrari, que la moda us serveixi.

En el model exclusiu de COMPANYYA, que us oferim hi veureu un gentil abric de llana gruixuda, gris, amb butxaques, coll i punys

de fantasia escocesa marró i taronja. Guants, portamonedes i sabates de pell marró.

IVOR RUBY

Armilla a punt d'arròs

Materials: Sis cabdells de cinquanta grams de llana vermella. Agulles del número 3. Ganxet de ferro del número 14.

Punt emprat: Punt d'arròs.

Primera passada: un punt al dret, un punt al revés, un punt al dret.

Segona passada: un punt al revés, un punt al dret, i fer de manera que el punt al revés d'aquesta passada es trobi sobre el punt al dret de la passada anterior.

Execució. Davant: Feu cinquanta punts d'arròs, creixent un punt a cada final de passada a davant i disminuint un punt del cantó de la costura cada dos centímetres per a entallar l'armilla. Quan s'hagin fer seixanta dos centímetres faci's recte per davant. Al costat augmenteu un punt cada dos centímetres. Quan n'hàgiu fer vint-i-set centímetres, comptant des de baix, comenceu la cisa, minvant a cada començament de passada tres vegades tres punts, tres vegades dos punts i quatre vegades un punt.

Llavors aneu fent-ho recte fins a l'espatlla. En l'última minvada de sota el braç comenceu la de l'escot, disminuint d'aquesta manera vint-i-vuit punts i continueu recte fins a l'espatlla, que haurà de trobar-se a cinquanta dos centímetres, comptant desde la base. Dismi-

nuïu l'espatlla en tres vegades i feu l'altre costat de la mateixa manera.

Darrera: Feu cent vint-i-quatre punts i disminuïu-ne un a cada costat cada dos centímetres, fins arribar a vint-i-set, comptant des de baix. Quan arribeu a aquest punt feu les cises, disminuint en començar cada passada, dues vegades tres punts, tres vegades dos punts i quatre vegades un punt, i continueu recte fins a l'espatlla, que es trobarà a quaranta cinc centímetres de la part baixa. Disminuïu el coll d'una sola vegada i cada espatlla en tres vegades.

Muntatge: Reuniu les diferents peces per mitjà de costures i feu cinc passades entorn de l'armilla i el mateix entorn de les cises.

Butxaques: Comenceu amb tres punts. Augmenteu-ne un a cada principi i a cada final de passada. Quan tingueu vint-i-tres punts a les agulles seguïu recte dos centímetres i tanqueu-ho tot seguit.

Parlem de cuina

Calories, vitamines... Heus ací el problema. Cal substituir coses que, sense mancar, s'han convertit en poc corrents o s'han encairít molt. És una contribució pagada a la guerra. Tots hem de sentir-la per igual. Però així i tot es poden confeccionar saborosos menús que tinguin els suficients elements nutritius i calòrics. No oblideu mai el poder calorífic de les grasses. L'oli ha d'ésser mirat com un veritable tresor. Un metge aconsella que no se'n deixi ni una sola gota al plat. Aprofiteu aquest consell i passeu per alt una temporada les fórmules, convencionals en temps de guerra, de la correcció a la taula. Sí, amigues. Quan es tracta d'oli hem d'escurejar el plat. Què hi farem? Vaig a donar-vos una recepta de croquetes de guerra. Croquetes sense ou. I sense llet. Ja veureu de quina manera. Fregiu la carn picada, el peix o les verdures de què disposeu per a fer les croquetes. Afegiu-li una bona quantitat de tomàquet i ceba ben picada. Feu que tot es redueixi bastant en l'oli. Afegiu-li farina de blat o d'arròs i l'aigua suficient perquè es formi una pasta espessa i consistent. Feu-ho bullir per tal que s'espesseixi bé i la farina no quedi crua. Quan la pasta sigui freda feu-la a trossos i doneu-li la forma convenient.

Passeu aquests trossos per una pasta espessa de farina de blat i aigua i després per molla de pa ratllat. Fregiu-ho amb oli ben calent. Són unes croquetes delicioses.

MARINA SERRA

Correu de «Companya»

Joana C. i altres companyes: — Desitjaríem saber per què no es publica la Secció Grafològica de COMPANYYA, ja que considerem que no es tracta d'una senzilla curiositat, sinó que val la pena pel caràcter científic que té.

En vista de l'interès que heu demostrat vosaltres i moltes altres companyes per la secció de grafologia, hem decidit continuar-la a partir del present número. La nostra revista publicarà tot allò que pugui interessar les nostres lectores, però sempre donant una importància especial a tot allò que pugui contribuir al progrés cultural de la dona i per damunt de tot allò que la induïxi a cooperar a la causa antifeixista.

Una amiga de COMPANYYA: — Fa uns quants dies que vaig obtenir una llauna de carn en conserva, la qual cosa em va semblar una veritable adquisició, però en menjar-ne per segona vegada, tots els de casa ens trobàrem malament. Perjudica aquesta mena de carn?

Els aliments continguts en llaunes de conser-

va acostumen a alterar-se en obrir-los i posar-se el metall en contacte amb l'aire i a aquesta causa ha obeït segurament la intoxicació que ha sofert la vostra família. Per tal d'evitar intoxicacions cal tenir el costum de traslladar el contingut a un atuell de pisa o de cristall. Amb aquest procediment podeu tenir la seguretat que les conserves no us faran mal, perquè generalment són acuradament preparades.

Carme i Elvira: — Som d'un poble dels voltants de Sùria i treballem en una fàbrica de teixits. Hem sentit parlar de les guarderies, i creiem que són un lloc on podríem deixar els nostres fills mentre nosaltres treballem. Expliqueu-nos bé això i orienteu-nos sobre la possibilitat d'instal·lar-ne una a la nostra localitat.

En línies generals esteu ben assabentades del que és una guarderia. Per tal d'explicar-vos-ho amb tot detall i donar-vos l'orientació que desitgeu, així com la col·laboració tècnica, hem passat la vostra pregunta a la Unió de Dones de Catalunya, que tot seguit es posarà en contacte amb vosaltres.

El fred

Plou i neva i la Mercè
tot pensant va pel carrer.

Veuen tres noies desvagades
que amb la neu fan pallassades.

I més amunt la consigna
és presenta sobria i digna.

La Mercè els fa recordar
del deure noble i humà.

Treballen amb gran delit
fins que la tasca han finit.

I les nostres joves, contentes i satisfetes,
fan bracet amb la Mercè,
assenyada i... Bonafé.

VOLS SABER QUI ETS?

(Secció grafològica de COMPANYYA)

A. RIUS F. Teniu un caràcter moderat, amable i senzill. Sou activa, emprenedora i us agrada encarar-vos amb empreses que semblin difícils. I sou obedient. No obstant, ben sovint amagueu la vostra autèntica personalitat: és quan algú, ja de primer antuvi, us ha resultat antipàtic i gens digne de la vostra amistat i confiança. Aleshores esdeveniu aspra, seca, i us vénen unes ganes immenses de contradir..., tan sols per portar la contrària a aquell que no us ha caigut en gràcia. La vanitat no és el vostre defecte. Teniu bons sentiments i sou espiritual i entusiasta.

M. C. SANS. Esteu en la perillosa transició del medi sentimental al medi intel·lectual. El primer us domina encara, i vos feu tots els esforços per a deslliurar-vos-en d'una manera definitiva. El vostre desig més intens, per ara, és cultivar la vostra intel·ligència per tal d'arribar amb ella a mesurar i comprendre les coses, preferentment amb la sensibilitat, que en la major part dels casos ens fa equivocar. Sou inquieta, enèrgica i egoista. Teniu dubtes, grans dubtes i vacil·lacions, conseqüència del que us hem dit en primer lloc. Aprofitadora. Reservadíssima. Un complex de superioritat, sense cap mena de dubte. Depressions d'ànim i pessimisme que us guardeu bé de manifestar exteriorment.

MARE NOSTRUM. Molt hauríem d'equivocar-nos si no teniu un temperament un xic ombrívol. Un materialisme desenganyat. Experimenteu un gran alleugeriment quan podeu explicar els vostres contratemps a algú de la vostra confiança. Gran tenacitat. Sou molt susceptible i no perdoneu fàcilment els agravis. Orgull personal. Pressa: ànsia de córrer i de viure.

FRANC. Benvolgut col·lega: si alguna cosa terrible hi ha en el món és fer la grafologia d'un grafòleg i ens esborrorem tan sols de pensar-ho. La vostra lletra ens ha complagut indescriptiblement i us remerciem per la distinció. També creiem que us mereixeu un examen especial, que us trametem. Quant a la vostra pregunta respecte a les inicials «A. B.», hem de respondre que ho haveu encertat: estem plens d'orgull i satisfacció per aquest motiu. Després hi haurà gent, company Franc, que no cregui en grafologia!

MAD I MADDIA

Llegiu en el proper número de COMPANYYA l'interessant reportatge **DUES MIL OBRERES DEL RAM TÈXTIL QUEDEN SENSE FEINA PER MANCA DE MATÈRIES PRIMES. COM TROBAR-HI UNA SOLUCIÓ.** No deixeu de llegir el nostre número del dia 12 de febrer.

MES DE FEBRER
EXPOSICIO DE
BLANC
EN
EL SIGLO

RECORDEU

les populars **rebaixes** del
mes de **febrer** de

CASA VILARDELL

De l'1 al 28 de febrer

Per inventari es posaran a la
venda, a preus veritablement
interessants, **tots** els articles
procedents de restes de sèrie i
sense cap augment de preu.

Si teniu necessitat d'ad-
quirir articles de

Gèneres de punt

RECORDEU

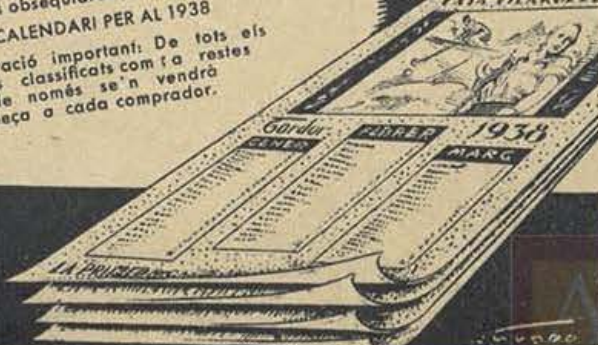
MES DE FEBRER

Casa Vilardell, E. C.

Per cada compra superior de 25 PES-
SETES us obsequiarem amb un magnífic

CALENDARI PER AL 1938

Observació important: De tots els
articles classificats com a restes
de sèrie només se'n vendrà
una peça a cada comprador.

Cants de lluita i llibertat

HIMNO DE RIEGO

Allegro

Se
El

re - nos ya - le - gres va - lien - tes yo - sa - dos can -
mun - do vió nun - ca más no - bleo - sa - dí - a, ni
trom - pa gue - rre - ra sus e - cos daal vien - to ho -

te - mos sol - da - dos el Him - no a la lid. De
vió nun - caun dí - a más gran - deel va - lor. Que a
rror al se - dien - to ya ru - geel ca - fion. Ya

nues - tros a - cen - tos el or - be sead - mi - re yen
quel quein - fla - ma - dos nos vi - mos del fue - go ex -
Mar - te sa - ñu - do laau - da - cia pro - vo - ca yel

no - so - tros mí - re los Hi - jos del Cid. Sol.
el - tar a Rie - go de Pa - tria el a - mor. Sol.
in - ge - nio in - vo - ca de nues - tra Na - cion. Sol.

da - dos la pa - tria nos lla - ma a la lid. Ju.
da - dos la pa - tria nos lla - ma a la lid. Ju.
da - dos la pa - tria nos lla - ma a la lid. Ju.

1. y 2. 3.
re - mos por e - lla ven - cer o mo - rir. rir.
re - mos por e - lla ven - cer o mo - rir.
re - mos por e - lla ven - cer o mo -

Según la versión para banda de JOAN LAMOTE DE GRIGNON

L'Himne de Riego, anomenat així no perquè el seu autor fos el gloriós revolucionari espanyol, sinó perquè van dedicar-li hi els seus autors Gomis i Evarist Sanmiguel, enclou un significat molt pregon en la llarga lluita del poble ibèric per al guany de les seves legítimes llibertats. Nascut en l'ambient abrindat dels liberals romàntics, en les càlides jornades de la «Fontana Rosa», tota l'empenta generosa dels pits àvids de llibertat batge en les seves estrofes. Himne triomfal que conegué les glòries del vencedor de Cabezas de San Juan, marxa guerrera que va animar els passos victoriosos del liberalisme, les seves notes que irrompien marcialment i ardents en mig dels banquets on es coronava de llorer el jove heroi, en els teatres on es celebraven exaltades vetllades patriòtiques en honor seu, fou cant de mort i de dolor a través de l'infame suplici amb què la crueltat del rei enfellonit convertí Riego en màrtir insigne que regà amb la seva sang el camí de la justícia i de l'alliberament del poble que ell tant anhelava.

Durant més d'un segle l'Himne de Riego fou l'amagada música que en llur pit abrigaven tots aquells que somniaven en una Espanya pròspera, gran i lliure. En triomfar el règim republicà, aquest himne, regat mil vegades amb la sang de les víctimes de la reacció, fou, amb justícia, declarat Himne de la República Espanyola.

Aquest himne està inclòs en el Cançoner Revolucionari Internacional d'Otto Mayer, vol. n.º 2, editat pel Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya.

Societat General de Publicacions
(Empresa Col·lectivitzada)
Borrell, 243-249, Barcelona.